

III. "OVÇEP İSTANBUL PİLOT PROJESİ" DEĞERLENDİRME ARAŞTIRMASI

(1999-2000)

Prof. Dr. Sevda Bekman – Boğaziçi Üniversitesi

Bilge Topaç – Anne Çocuk Eğitim Vakfı

III. "OVÇEP İSTANBUL PİLOT PROJESİ" DEĞERLENDİRME ARAŞTIRMASI

(1999-2000)

a. Amaç

Araştırmanın amacı, Okulöncesi Veli Çocuk Eğitim Programı'nın (OVÇEP) Kadıköy ilçesindeki pilot uygulamasının değerlendirilmesidir. Buna göre araştırmanın amaçları şöyle sıralanabilir:

- Sınıf ve evde uygulanan Çocuk Eğitim Programı'nın (ÇEP) çocuklar üzerindeki etkisini araştırmak,
- Veli Destek Programı'nın (VDP) veliler üzerindeki etkisini araştırmak,
- Programın (OVÇEP) okul-veli ilişkilerine etkisini araştırmak,
- Programı (OVÇEP) veli ve öğretmenlere değerlendirmek,
- Programın uygulamasını (ÇEP ve VDP) değerlendirmek.

b. Desen

Araştırmada OVÇEP'e katılan ve katılmayan iki grup oluşturuldu. Katılmayan grup anasınıfına devam eden ancak OVÇEP'e katılmayan çocuklardan oluştu. OVÇEP'in etkilerinin görülmesi için ölçümler iki gruptaki çocuklar ile velilere program başlamadan ve bittikten sonra yapıldı. Ayrıca, uygulamanın değerlendirilmesi için ev ve sınıf ÇEP'i uygulamalarının ve Veli Destek Programı'ndaki toplantı sürecinin, sene başı, ortası ve sonundaki gözlemleri yapıldı. Dolayısıyla, araştırmada ön-test, son-test yarı deneysel yöntem kullanıldı. OVÇEP'i uygulayan ve uygulamayan öğretmenlerle de program başlamadan ve bittikten sonra mülakat yapıldı.

c. Örneklem

Pilot uygulamanın yapıldığı 20 anasınıfından 4'ü araştırmada programın uygulandığı grubu oluşturdu. Programa katılmayan grubu oluşturmak için ise pilot uygulamanın yapılacağı anasınıflarına benzer özellikler taşıyan 4 anasınıfı daha seçildi. Programa katılmayan grubun katılan grupla aynı özelliklere sahip olabilmesi için bu grup, programın uygulandığı anasınıflarının bulunduğu bölgelerden, aynı gelir düzeyine sahip velilerin çocuklarının devam ettiği, öğretmen deneyiminde ve eğitiminde farklılık göstermeyen, anasınıfındaki sağlanan fiziksel ortam, öğretmen/çocuk oranı, bakıcı ve stajyer sayısı gibi özelliklerde farklılık göstermeyen anasınıflarının seçilmesine dikkat edildi. Her iki gruptan rastgele yöntem ile çocuklar seçildi. Programa katılan ve katılmayan anasınıflarının öğretmenleri de öğretmen örneklemini oluşturdu (Örneklem için bkz. Tablo III- A1).

TABLO III- 1

ÖRNEKLEM			
	ÇOCUKLAR	VELİLER	ÖĞRETMENLER
OVÇEP'E KATILAN	41	41	4
KATILMAYAN	37	37	4
TOPLAM	78	78	8

d. Yöntem

Araştırma başlamadan önceki zamanın büyük bir bölümü ölçeklerin hazırlanması ve pilot uygulamalara ayrıldı. İlk olarak çocukların okulöncesi sözel ve sayısal becerilerdeki seviyelerini ölçen bir ölçüm ve anneler ve öğretmenler için mülakatlar hazırlandı. Mülakatlar ve okulöncesi sözel ve sayısal beceriler ölçeği, araştırmanın örnekleme benzer bir örneklem üstünde pilot edildi. Pilot çalışmanın sonucunda ölçek ve mülakatlarda gerekli değişiklikler yapıp uygulama için hazırlandı. Okulöncesi sözel ve sayısal beceriler ölçeği için de iç güvenirlik çalışması yapıldı. Program başlamadan önce programa katılan grubun ölçümleri başladı. Programa katılmayan grubun ölçümleri ise bu grup bittikten sonra yapıldı. Aynı ölçümler sene içindeki kazanımları görebilmek için sene sonunda her iki grup için tekrarlandı. Bu ön-son ölçümlerinin yanısıra, sene içerisinde, başta, ortada ve sonda olmak üzere toplam üçer kez, sınıf ve ev ÇEP'i uygulaması gözlemi ve Veli Destek Programı toplantısı gözlemleri yapıldı.

Programa katılan ve katılmayan öğretmenlerle de program başlamadan ve bittikten sonra mülakatlar yapıldı.

e. Ölçekler

i. Okulöncesi Sözel ve Sayısal Beceriler Ölçeği:

Uygulamanın çocukların bilişsel gelişimi üzerindeki etkisini incelemek için, Okulöncesi Sözel ve Sayısal Beceriler Ölçeği kullanıldı. Okulöncesi Sözel ve Sayısal Beceriler ölçeği ilköğretimde okuma yazma öğrenmek ve matematik için gerekli olan becerileri ölçmeyi amaçlar.

Sözel Beceriler ölçeği: Görsel tanıma, ayırttırma, dikkat, hatırlama, bellek; harfleri tanıma, kopyalama; kalem hakimiyeti, sırasal bilgi, dil kurallarını kullanabilme, işitsel bellek, büyük, küçük, arada v.b. kavramları bilme, sözlü talimatları takip edebilme, dinlediğini anlama becerilerini

Sayısal Beceriler ölçeği: Geometrik Şekilleri tanıma, isimlendirme, görsel eşleme, sayma, birebir eşleme yapabilme, sıralı sayma, rakam bilgisi, tanıma ve ayırtedebilme, toplama ve çıkarma becerilerini ölçmektedir.

Ölçeğin iç güvenirlik katsayısı Cronbach alfa .90 olarak bulundu.

ii. Öğretmen Mülakatı

Sene başında öğretmenlerle yapılan mülakatta; öğretmen ile ilgili demografik bilgi, öğretmenin velilerle nasıl bir ilişki kurduğu; velilerden neler beklediği; okul aile işbirliğini nasıl gördüğü, kullandığı okuma yazma öncesi materyallerini değerlendirmesi ve öğretmenin mesleki doyumu ile ilgili konularda sorular bulunmaktaydı.

Sene sonunda öğretmenler ile yapılan mülakatta ise sene içinde sınıfta uyguladığı programı ve kullandığı materyalleri, velilerle ilişkisini, velilerin okula ve çocuğa ilgisini, kullandığı okumayazma öncesi materyalleri değerlendirmesi, velilerle nasıl bir ilişki kurduğu, öğretmenin mesleki doyumu ve OVÇEP uygulayan öğretmenler için ek olarak: sınıf ve ev ÇEP'ini değerlendirmesi veli toplantılarını değerlendirmesi ile ilgili sorular yer aldı.

iii. Veli Mülakatı:

Velilerle yapılan mülakatta: demografik bilgiler; çocuk yetiştirme tutumları, kullanılan disiplin yöntemleri, evde çocuğa sağlanan ortam, öğretmenin ve öğretmen ile ilişkinin değerlendirilmesi, programın değerlendirmesini içeren sorular vardı.

iv. Sınıf ÇEP Uygulaması Gözlem Formu:

Gözlem formu sınıfta ÇEP'in kurallarına uygun uygulanıp uygulanmadığını, uygulama sırasında öğretmen ile çocukların ilişkisini ve çocukların uygulamaya katılımını 3'lü bir skala üstünden değerlendirdi. Gözlem formunun iç güvenirlik katsayısı Cronbach alfa .61 olarak bulundu.

Asıl gözlemlere başlamadan önce yapılan gözlemciler arası güvenirlik çalışmasında, gözlemciler arası güvenirlik katsayısı .84 olarak bulundu.

v. Ev ÇEP Uygulaması Gözlem Formu:

Gözlem formu ise evde ÇEP uygulama kurallarının uygun uygulanıp uygulanmadığı, uygulayan ile çocuk arasındaki ilişkiyi 3'lü bir skala üstünden değerlendirdi. Formun iç güvenirlik katsayısı Cronbach alfa .85 olarak hesaplandı.

Asıl gözlemlere başlamadan önce yapılan gözlemciler arası güvenirlik çalışmasında, gözlemciler arası güvenirlik katsayısı .87 olarak bulundu.

vi. Veli Destek Programı Toplantısı Gözlem Formu:

Gözlem formu ile toplantıda programın uygulama kurallarının takip edilmesi, velilerin ilgisi ve katılımı, öğretmenin veliler ile kurduğu ilişki 3'lü bir skala üstünden değerlendirildi. Gözlem formunun iç güvenirlik katsayısı Cronbach alfa .88 olarak bulundu.

Asıl gözlemlere başlamadan önce yapılan gözlemciler arası güvenirlik çalışmasında, gözlemciler arası güvenirlik katsayısı .86 olarak bulundu.

f. Analiz

Okulöncesi sözel ve sayısal beceriler ölçümünde her sorunun maksimum puanı 100'e eşitlenerek puanları hesaplandı. Sözel ve sayısal puanlar ile toplam puan,⁴

soruların puanlarının toplanması ile oluşturuldu. Çocukların sene başı ve sene sonu arasında kaydettikleri gelişimi görmek ve karşılaştırmaları yapabilmek için sene sonunda alınan puanlardan, sene başında alınan puanlar çıkarılarak fark puanları oluşturuldu. Bu fark puanları ile programa katılan ve katılmayan çocuklar arasındaki sözel ve sayısal becerilerdeki gelişim farkları t-test ile karşılaştırıldı. Çocukların sözel ve sayısal gelişimini etkileyen faktörleri görebilmek için regresyon analizi yapıldı.

Veli mülakatında, çeşitli derecelendirme sorularında programa katılan ve katılmayanların cevapları t-test ile karşılaştırıldı. Öğretmenlerin mülakatta verdikleri yanıtlar için frekans sayımları hesaplandı.

Programın sürecini değerlendirmek için kullanılan gözlem formlarında, her form için ortalama puan hesaplanarak, üç gözlemin karşılaştırması (tekrar eden ölçümler için varyans analizi) ANOVA ile yapıldı.

g. Sonuçlar

i. Çocuklar üzerindeki etkiler

1. Sözel ve Sayısal Beceriler

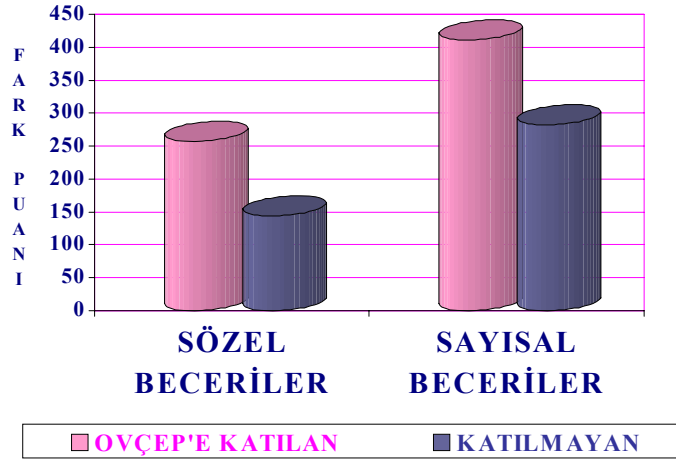
Programa katılan çocukların sözel ve sayısal becerilerdeki toplam fark puanları programa katılmayan çocuk grubunun fark puanları (ön-son test farkı) ile karşılaştırıldığında, programa katılan grubun toplam fark puanları ortalaması, programa katılmayan grubun toplam fark puanları ortalamasından istatistiksel anlamlılık düzeyinde yüksek olarak bulundu (bkz. Tablo III- 2). Bu sonuç ile OVÇEP'e katılmış olan çocukların sene içerisinde, diğerlerine göre sözel ve sayısal becerilerde daha fazla gelişme göstermiş oldukları görülmektedir.

Sözel ve sayısal beceriler için ayrı ayrı hesaplanan fark puanlarında programa katılan ve katılmayanlar karşılaştırıldığında da toplam fark puanında elde edilen sonuçların doğrultusunda programa katılan çocukların sözel becerilerde ve de sayısal becerilerdeki fark puanları katılmayanlarından istatistiksel anlamlılık düzeyinde daha fazla olarak bulundu. Bu hem sayısal becerilerde, hem de sözel becerilerde OVÇEP'e katılan çocukların sene içerisinde gelişimlerinin, programa katılmayanlardan daha fazla olduğunu göstermektedir (bkz. Tablo III- 2 ve Şekil III- 1).

ŞEKİL III- 1

OKULÖNCESİ SÖZEL VE SAYISAL BECERİLER

Bu sonuçlar, OVÇEP'e katılmış çocuğun, katılmamış bir çocuğa göre, ilkokulda kullanacağı sözel ve sayısal becerileri edindiğini ve bu becerilerde kendini sene içerisinde daha iyi geliştirdiğini, bu becerilerde geldiği düzeyin daha yüksek olduğunu gösteriyor.

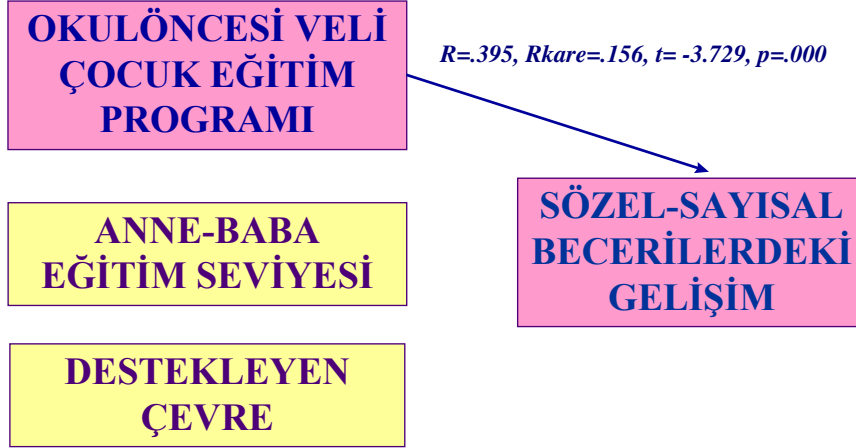
2. Sözel ve Sayısal Becerilerdeki Gelişimi Etkileyen Değişkenler

Çocukların sözel ve sayısal becerilerinde sene içinde görülen gelişim fark puanlarını etkileyen faktörlerin ne olduğunu anlamaya yönelik yapılan regresyon analizine sözel ve sayısal becerilerdeki gelişimi etkileyebilecek değişkenler olarak annenin ve babanın eğitim seviyesi, çocuğun çevresinin gelişimini destekleyiciliği ve çocuğun OVÇEP'e katılmış ya da katılmamış olması konuldu. Analizin sonucu çocuğun sözel ve sayısal becerilerdeki gelişimini belirleyen, programa katılmış ya da katılmamış olmak olduğunu gösterdi ($R=.395$, $R_{kare}=.156$, $t=-3.729$, $p=.000$). Anne ve babanın eğitim seviyesi ve çocuğun çevresinin gelişimini destekleyici özellikleri gibi gelişimde önemli değişkenlerin etkili bulunmaması programın çocuğun zihinsel gelişimi üzerindeki önemli etkisini göstermektedir (bkz Şekil III- 2).

ŞEKİL III- 2

SÖZEL-SAYISAL BECERİLERDEKİ GELİŞİMİ ETKİLEYEN DEĞİŞKENLER

ii. Okul-veli ilişkilerine etkisi

Sene sonunda veliler ile yapılan mülakatlarda hem programa katılan, hem de katılmayan grupların velilerine anasınıfındaki uygulamalar ve öğretmeni değerlendirmelerine yönelik sorular soruldu. Programa katılan veliler ile katılmayan velilerin bu sorulara verdikleri cevaplar karşılaştırılarak, anasınıfını ve öğretmenleri değerlendirmede iki grup arasındaki farklar incelendi.

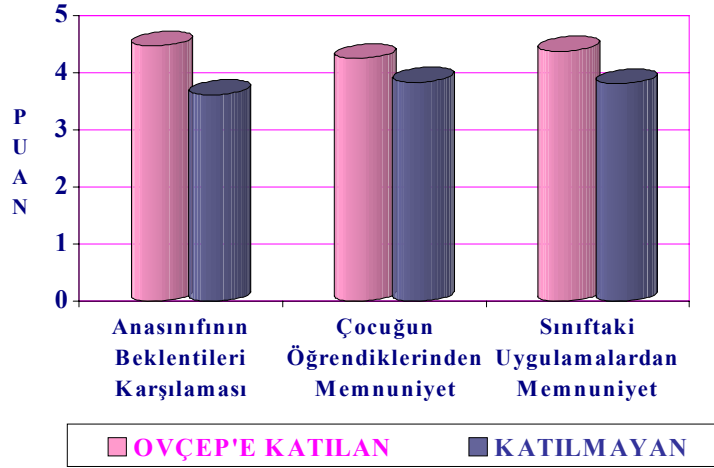
Sonuçlar, OVÇEP'e katılan velilerin, katılmayanlara göre istatistiksel anlamlılık düzeyinde anasınıfının çocukları ile ilgili beklentilerini daha çok karşıladığını, çocukların öğrendiklerinin daha çok istedikleri doğrultuda olduğunu; dolayısı ile çocuklarının öğrendiklerinden ve sınıftaki uygulamalardan çok daha memnun olduklarını göstermektedir

(bkz Tablo III- 3 ve Şekil III- 3). Bu sonuçlar, OVÇEP'e katılan velilerin, anasınıfındaki eğitimi, katılmayanlara göre daha olumlu değerlendiklerini ve değerlendirmelerinde de anasınıfı uygulamalarından memnun olduklarını gösteriyor.

ŞEKİL III- 3

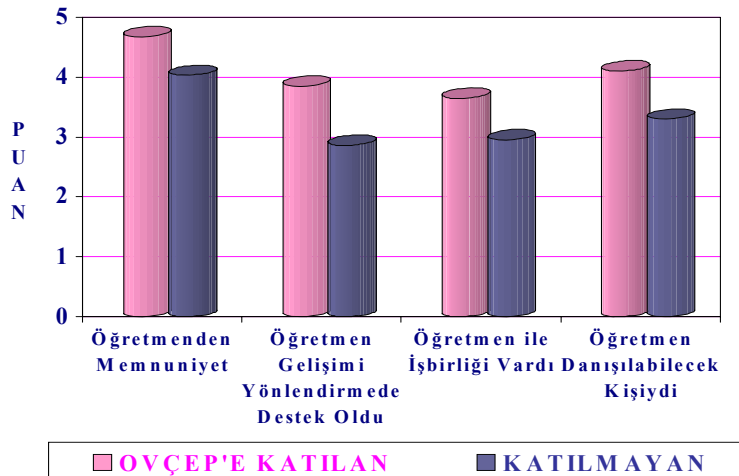
VELİNİN ANASINIFINDAN MEMNUNİYETİ

Öğretmenlerden memnuniyet konusunda OVÇEP'e katılan veliler ile katılmayan veliler karşılaştırıldığında, istatistiksel anlamlılık düzeyinde OVÇEP'e katılan velilerin öğretmenden daha memnun oldukları görüldü (bkz. Tablo III- 4 ve Şekil III- 4). Ayrıca, OVÇEP'e katılan velilerin, katılmayanlara kıyasla, çocuklarının gelişimini yönlendirmek konusunda öğretmenden daha çok destek aldıklarını, öğretmenle daha çok işbirliği içinde oldukları ve öğretmeni danışabilecekleri birisi olarak daha çok gördükleri bulundu (bkz. Tablo III- 4 ve Şekil III- 4).

ŞEKİL III- 4

VELİNİN ÖĞRETMENİ DEĞERLENDİRMESİ

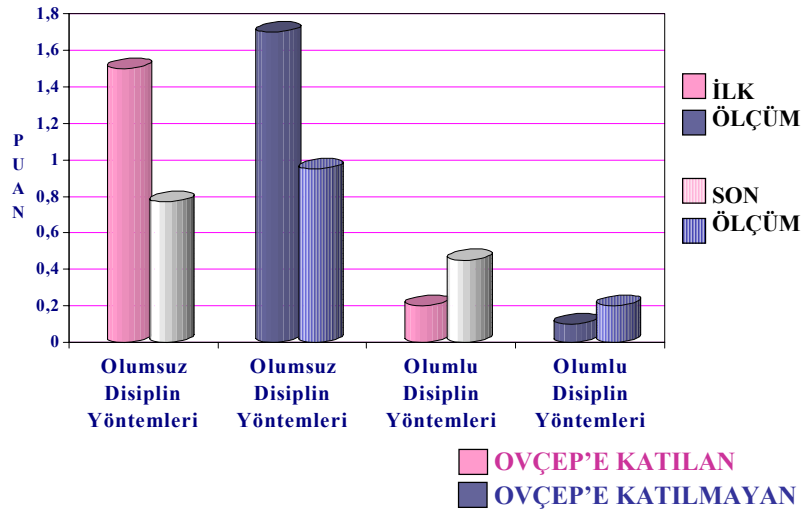
iii. Veliler üzerindeki etkiler

1. Çocuk Yetiştirme Tutumları

Programın veliler üzerindeki etkileri programdan önce ve sonra yapılan görüşmelerdeki kendi beyanları karşılaştırılarak yapıldı. Bu görüşmeler, hem velilerin uyguladığı değişik disiplin yöntemleri, hem de bazı durumlardaki olası tutumlarını araştırdı. Sonuçlar hem OVÇEP'e katılan hem de katılmayan velilerin olumsuz disiplin yöntemlerini kullanmada istatistiksel anlamlılık düzeyinde bir azalma olduğunu göstermiştir. Ancak, OVÇEP'e katılan veliler olumsuz disiplin yöntemlerini azaltırken yerine olumlu disiplin yöntemlerini kullanmada istatistiksel anlamlılık düzeyinde bir artış göstermişlerdir (bkz. Tablo III- 5 ve Şekil III- 5). Buna karşılık, programa katılmayan velilerin olumlu disiplin yöntemlerini kullanmalarında bir artış görülmemektedir. Bu sonuç, Veli Destek Programı toplantılarına katılan velilerin çocuklarında istenmeyen davranışı önlemek için, programdan öğrendikleri olumlu yöntemleri kullandıklarını göstermektedir.

ŞEKIL III- 5

VELİNİN KULLANDIĞI DİSİPLİN YÖNTEMLERİNDE DEĞİŞİM

iv. Programın Değerlendirilmesi

1. Velilerin Değerlendirmesi

Veliler ile yapılan mülakatta, OVÇEP hakkında velilerin değerlendirmelerini almak için çeşitli sorular soruldu. Bu sorulara göre program hakkında velilerin değerlendirmeleri aşağıda verilmiştir.

a. Veli Destek Programı

Veli Destek Programı (VDP) toplantılarına katılma oranına bakıldığında velilerin %33.3'ü tüm toplantılara katıldıklarını, %48.7'si de bir-iki toplantı haricinde tüm toplantılara katıldıklarını bildirdiler. Sene içinde yapılan tüm toplantılara katılımı

ile ilgili tutulan katılım kayıtlarına göre toplantıya katılan veli sayısı ile sınıf mevcudu oranlandığında da, toplantıya katılım oranının ortalama %71.1 olduğu görüldü. Tutulan devam kayıtları ve annelerin beyanları OVÇEP'e katılımın yüksek olduğunu göstermektedir.

Toplantıya katılmama sebebi olarak velilerin %46.2'si hastalık derken, %15.4'ü aynı anda diğer çocuğu ile ilgili bir toplantı v.b. bir çakışmadan dolayı, %11.5'i diğer çocuklarına bakacak kimse olmadığı için ve %19.2'si özel iş veya misafir yüzünden gelemediklerini söylemişler. Velilerin %7.7'si ise işinden izin alamadığı için toplantıya katılmadığını belirtmiştir.

Toplantıları ne kadar faydalı buldukları sorulduğunda velilerin %51.3'ü çok faydalı olduğunu, %46.2'si oldukça faydalı olduğunu söylemişlerdir. Faydasız olduğunu ya da az faydalı olduğunu söyleyen veli ise hiç yoktur. Velilerin en faydalı buldukları konular sıra ile ben-dili, ana-baba tutumları ve farklı aile türlerinin çocuğun üzerindeki etkileri ile ilgili verilen bilgiler, disiplin yöntemleri, ders çalışma alışkanlıklarıdır.

Toplantılarda işlenen konuları günlük hayatta uygulayıp uygulamadıkları sorulduğunda veliler en çok kullandıkları konuların başında, yanlış davranışta daha sakin olmak, sinirlenmemek, çocuğu dinlemek ve ben dilini kullanmak gelmektedir. Bunların yanısıra veliler çocuklarına daha fazla sorumluluk verdikleri, etkin dinlemeyi kullandıklarını ve olan problemlerini toplantıda konuşulanlarla çözdüklerini bildirmişlerdir.

VDP toplantılarında eksik olan konular, olmasını istediğiniz başka konular var mı sorusuna velilerin %61.5'i konuların yeterli olduğunu söylerken, diğer veliler toplantılarda çocuğun okuldaki durumu (%10.3), çocuğa belli sorunlarda nasıl davranmak gerektiği (%10.3) konularında da bilgiler olmasını önermişlerdir.

Öğretmenin Veli Destek Programındaki konulara hakimiyeti konusunda, velilerin %56.4'ü öğretmenin tamamen hakim olduğunu bildirirken, velilerin %35.9'u da oldukça hakim olduğunu söylemişlerdir. %7.7'si öğretmen hakimiyetinin orta düzeyde olduğunu bildirirken, hakimiyetin az olduğunu veya hiç olmadığını söyleyen olmamıştır. Velilerin %84.6'sı işlenen konular hakkında verilen bilginin çok ya da oldukça yeterli olduğunu söylerken %15.4'ü işlenen konular hakkında orta ya da az bilgi alabildiklerini ifade etmişlerdir. Velilerin %92.4'ü toplantıların işleniş biçiminin çok iyi olduğunu belirtmişlerdir.

b. Ev Çocuk Eğitim Programı

Velilerin %92.3'ü evde ÇEP çalışmasını çoğunlukla hergün yaptıklarını söylemişlerdir. Velilerin %94.8'i evde ÇEP çalışması yapılmasını çok faydalı ya da oldukça faydalı %5.1'i ise orta derecede faydalı olarak değerlendirmişlerdir.

Evde yapılan ÇEP çalışmasının çocuğa sağladığı en önemli faydaları çocuğun sayılar ve aritmetik ile ilgili bilgileri, kavramları, programlı olmayı, harfleri öğrenmesi, el becerisini geliştirmesi, ders çalışma alışkanlığı kazanması olarak belirtilmiştir. Bunların yanısıra veliler evde ÇEP yapılmasının, okulda öğretilenleri evde takip etmek, pekiştirmek, beraber çalışma alışkanlığı edinmek gibi faydaları olduğundan da bahsetmişlerdir.

Velilerin %97.5'i çocuğunun evde yapılan ÇEP uygulamasından çok ya da oldukça keyif aldığını, %97.4'ü kendisinin de çok keyif aldığını belirtmiştir. Velilere

göre çocukların ÇEP'te en sevmedikleri faaliyetlerin başında kitap okuma, hikaye anlatma ve soruları cevaplama (%52.6) ve boyama (%15.8) gelmektedir. Velilerin hoşlanmadıkları faaliyetler ise kitap okuma (%21.4) ve kesme yapıştırma faaliyetleri (%21.4) olarak ortaya çıkmaktadır.

Velilerin %92.4'ü ÇEP'lerin üstündeki bilgi kutucuklarının tamamını ya da bir-iki eksikle okuduklarını belirtmişler ve velilerin %80'i eklerde verilen bilgileri yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir.

2. Öğretmenlerin Değerlendirmesi

Öğretmenler ile yapılan mülakatta, OVÇEP'i değerlendiren çeşitli sorular soruldu. Öğretmenler, yapılan uygulamaları(ÇEP ve VDP), karşılaşılan zorlukları, programın çocuklara ve veliler ile ilişkilerine etkisini değerlendirdiler.

a. Veli Destek Programı

Öğretmenlerin hepsi yapılan toplantıların velilerin ihtiyaç duydukları bilgileri sağladığı için çok faydalı olduğunu belirttiler. VDP'de işlenen konuların yeterli olduğunu söyleyen öğretmenler, toplantıların sayısının yeterliliğini değerlendirirken, hazırlığın zaman aldığını ve bunun kendilerini biraz zorladığını söylediler. Buna rağmen, toplantı sayısının aslında velilerin ihtiyaçları gözönüne alındığında arttırılabileceğini eklediler. İlk toplantılarda, yetişkinlerle çalışmaya ve yetişkin eğitime alışık olmamaktan kaynaklanan zorlanmaları olduysa da bunun ikinci toplantıdan itibaren azalmaya başladığı ve toplantılara hazırlığın da giderek daha kolaylaştığını belirttiler. Toplantılarda aksayan yönlerin neler olduğu konusunda, öğretmenlerin ortak kaygısı veli katılımını sağlamak konusundaydı. Bu zorluğu aşmak için de yapılan ilk toplantılarda veliye bu toplantıların faydasının çok iyi anlatılması gerekliliği üzerinde durdular.

Veli Destek Programını çok faydalı olarak değerlendiren öğretmenler, özellikle veli ile yakınlaşmaları, velinin öğretmeni tanıması, öğretmene karşı belirgin bir güven oluşması yönünden çok önemli faydaları olduğunu vurguladılar. Toplantılar sayesinde velilerin, çocuklarına karşı hangi davranışlarının nasıl sonuçlar doğurabileceğini görebildiklerini, problemler konusunda ortak kararlar alarak, ortak uygulamalar yapabildiklerini, çocuklardaki problemlerin bu işbirliği sayesinde çok daha kolay çözümlendiğini söylediler. Öğretmenler ayrıca, velinin kendini tanıması, bilgilenmesi ve bu bilgileri eşlerine, çevrelerine taşımaları konusunda da toplantıların çok faydalı olduğunu belirttiler.

b. Sınıfta Çocuk Eğitim Programı Uygulaması

Öğretmenler ÇEP'leri, çocuğun yaşına uygun ve belli eğitim ilkeleri çerçevesinde ve sistemli bir şekilde hazırlanmış, kolaydan zora doğru bir sıra takip eden, verilmesi amaçlanan tüm kavramları kapsayan bir eğitim programı olarak değerlendirdiler. Tüm materyalin hazır olmasının, kendilerini uygun materyal arama ve bunları çocuğun gelişimine göre sıralayarak hazırlama için zaman kaybını engellediğini belirttiler. Uygulamanın belirli kurallar çerçevesinde yapılmasının, ilk başta uygulamaya alışınca kadar zor geldiğini belirttiler. Buna karşılık ilk birkaç uygulamadan sonra, ÇEP'lerin sınıf içerisinde hergün belirli bir saatte ve programlı olarak yapılıyor olmasının, sistemli tekrarlar içermesinin, çocuklarda öğrenmeyi kolaylaştırdığını ve çalışma disiplinini geliştirdiğini söylediler.

ÇEP'leri uygulamada karşılaşılan en büyük sorunun, kalabalık sınıflarda, gruptan geri kalan çocuklarla tek tek uğraşmak ve bu sırada sınıfın dikkatinin dağılmasını engellemek olduğunu belirten öğretmenler, bu sorunun giderilmesi için, ilk defa karşılaşılabilecek kavramlarla ilgili çocukları daha önceden bilgilendirmeyi ve yönergelerin anlaşılması için örnek uygulamalar yapılmasını önerdiler.

c. Evde Çocuk Eğitim Programı Uygulaması

Öğretmenler, evde ÇEP çalışması yapılmasını özellikle okulda öğrenilenin pekiştirilmesini sağladığı için çok yararlı bulduklarını belirttiler. Benzer faaliyetlerin evde de yapılmasının okuldaki öğrenmeyi kolaylaştırdığını ve daha kalıcı kıldığını söylediler. Evde yapılan bu çalışmanın yararlarını öğretmenler şu şekilde sıraladılar: anne-çocuk ilişkisi olumlu yönde etkileniyor, çocuğun güveni kendisi ile ilgilenildiğini görerek artıyor, annelerin çocuklarını tanımalarına yardımcı oluyor, çocuğun anneyi algılayışı değişiyor, anneyi eğitime yardımcı kişi olarak algılıyor, anne çocuğuna zaman ayırmayı öğreniyor, anne okulda yapılanları anlıyor ve takip edebiliyor bu da çocuğa olumlu yansıyor, çocuk belirli bir çalışma düzenine alışıyor ve sorumluluk duygusu gelişiyor.

Öğretmenlere tüm bölümleri ile bir bütün olarak programı değerlendirmeleri istendiğinde, öğretmenlerin en çok vurguladıkları veliler ile kurulan ilişkinin ve velinin çocuğunun eğitimine katılmasının olumluluğu ve VDP'nin yararlılığı oldu.

v. Programın Uygulamasının Değerlendirilmesi

Programın kurallarına göre etkin bir biçimde işleyişinin değerlendirilmesi için ev ve sınıf ÇEP uygulamasının ve Veli Destek Programı'nın gözlemleri yapıldı.

1. Ev ÇEP Uygulaması gözlemleri

Sene başında, ortasında ve sonunda yapılan üç gözlemin birbirlerinden istatistiksel anlamlılık düzeyinde farklı olduğu bulundu. Gözlemler arasındaki farkın program ilerledikçe uygulamaların gittikçe iyileşmesinden kaynaklandığı görülmektedir (bkz. Tablo III- 6). Üçlü bir skala üstünden değerlendirilen üç gözlemin ortalamasına bakıldığında evlerde yapılan ÇEP uygulamalarının ortanın çok üzerinde bir düzeyde olduğu görülüyor (bkz Şekil III- 6). Bu sonuca göre evlerde veliler çocuklar ile çalışmalarını kurallara uygun yapıyorlar ve uygulamalarında sene sonunda başladıkları düzeyden daha iyi bir düzeye geliyorlar.

2. Sınıfta ÇEP Uygulaması Gözlemleri

Sınıfta öğretmenin çocuklarla ÇEP uygulaması sırasında sene başı, ortası ve sonunda yapılan 3 gözlem arasında birbirlerinden farklı olmadıkları görüldü (bkz. Tablo III- 7). Üç gözlemin ortalamasına bakıldığında maksimum puan olan 3'e çok yakın puanlar elde edildiği görülüyor (bkz. Şekil III- 6). Bu, sınıf içerisinde yapılan ÇEP uygulamalarında sene boyunca kurallara uyulduğunu, uygulamanın istendiği biçimde ve iyi yürütüldüğünü gösteriyor.

3. Veli Destek Programı Toplantıları Gözlemleri

Sene boyunca yapılan 8 Veli Destek Programı toplantısının 2., 5. ve 8. toplantısında yapılan gözlemlerin ortalamalarına bakıldığında, maksimum puana yakın (bkz. Şekil III- 6) ve istatistiksel anlamlılık düzeyinde olmamakla birlikte giderek artan puanlar oldukları görüldü (bkz. Tablo III- 8). Bu sonuçla,12

öğretmenlerin toplantılardaki uygulamalarının, sene başından itibaren kurallara uygun ve istenen düzeyde olduğu ve sene içerisinde giderek iyileştiği görülüyor.

ŞEKİL III- 6

PROGRAMIN İŞLEYİŞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ GÖZLEMLER

h. Tablolar

TABLO III- 2

ÇOCUKLARIN OKULÖNCESİ SÖZEL VE SAYISAL BECERİLERDEKİ FARK PUANLARI

	OVÇEP'E KATILAN		OVÇEP'E KATILMAYAN		t	sd	p
	ortalama	ss	ortalama	ss			
SÖZEL VE SAYISAL TOPLAM	668.28	324.53	426.21	233.80	3.776	70.87	.000
SÖZEL	256.73	181.82	143.48	128.41	3.175	70.27	.002
SAYISAL	411.55	168.97	282.73	135.89	3.668	75	.000

TABLO III- 3

VELİLERİN ANASINIFINI VE SINIFTA YAPILAN UYGULAMALARI DEĞERLENDİRMESİ

	OVÇEP'E KATILAN		OVÇEP'E KATILMAYAN		t	sd	p
	ortalama	ss	ortalama	ss			
ANASINIFININ BEKLENTİLERİ KARŞILAMASI	4.47	.68	3.62	1.21	3.776	55.7	.000
ÇOCUĞUN ÖĞREN- DİKLERİNDEN MEMNUNİYET	4.25	.63	3.84	.87	2.400	75	.019
SINIFTAKİ UYGULAMALARDAN MEMNUNİYET	4.38	.59	3.81	.74	3.726	75	.000

TABLO III- 4

VELİLERİN ÖĞRETMEN İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRMELERİ

	OVÇEP'E KATILAN		OVÇEP'E KATILMAYAN		t	sd	p
	ortalama	ss	ortalama	ss			
ÖĞRETMENDEN MEMNUNİYET	4.68	.53	4.03	1.01	3.560	75	.001
ÇOCUĞUN GELİŞİMİNİ YÖNLENDİRMEDE DESTEK OLDU	3.85	1.48	2.86	1.56	2.803	72	.007
ÖĞRETMEN İLE İŞBİRLİĞİ VARDI	3.65	1.05	2.95	1.61	2.248	61.1	.028
ÖĞRETMEN DANIŞILABİLECEK KİŞİYDİ	4.10	1.01	3.30	1.51	2.725	62.1	.008

TABLO III- 5

VELİLERİN KULLANDIKLARI DİSİPLİN YÖNTEMLERİNDE SENE BAŞI İLE SENE SONU ARASINDAKİ FARKLAR

		OLUMLU DİSİPLİN YÖNTEMLERİ	t	sd	p	OLUMSUZ DİSİPLİN YÖNTEMLERİ	t	sd	p
K A T I	SENE BAŞI	Ortalama	-2.417	43	.020	Ortalama	5.530	43	.000
		.20 ss=.41				1.50 ss=.66			
L A N	SENE SONU	.45 ss=.63				.77 ss=.68			
K A T I L	SENE BAŞI	.11 ss=.32	-1.274	43	.210	1.70 ss=.70	5.931	43	.000
M A Y A N	SENE SONU	.20 ss=.41				.95 ss=.75			

TABLO III- 6

EVDE ÇEP UYGULAMASI GÖZLEMLERİ FARKI

	ORTALAMA	F	sd	p
1.EV ÇEP UYGULAMASI GÖZLEMİ	2.543	9.502	2	.000
2.EV ÇEP UYGULAMASI GÖZLEMİ	2.520			
3.EV ÇEP UYGULAMASI GÖZLEMİ	2.648			

TABLO III- 7

SINIFTA ÇEP UYGULAMASI GÖZLEMLERİ FARKI

	ORTALAMA	F	sd	p
1.SINIF ÇEP UYGULAMASI GÖZLEMİ	2.87	.001	2	.999
2.SINIF ÇEP UYGULAMASI GÖZLEMİ	2.80			
3.SINIF ÇEP UYGULAMASI GÖZLEMİ	2.80			

TABLO III- 8

VELİ DESTEK PROGRAMI TOPLANTI UYGULAMASI GÖZLEMLERİ FARKI

	ORTALAMA	F	sd	p
1.VDP TOPLANTISI UYGULAMASI GÖZLEMİ	2.66	2.248	2	.308
2. VDP TOPLANTISI UYGULAMASI GÖZLEMİ	2.71			
3. VDP TOPLANTISI UYGULAMASI GÖZLEMİ	2.85			